

นิเทศภายใน หัวใจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

(ตอนที่ 1)

ดุสิต หังเสวก

เอกสาร นป. ที่ 14/2554

ศึกษานิเทศก์ สพป. นครปฐม เขต 1

เริ่มต้นปีการศึกษา 2554 มาได้ระยะหนึ่ง โรงเรียนในฐานะหน่วยงานทางการศึกษาที่ต้องปฏิบัติงานตามกรอบภารกิจและรองรับนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คงต้องปรับกระบวนการทํางานและกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาให้เห็นถึงความก้าวหน้าตามบริบทของแต่ละแห่ง โดยเฉพาะในเรื่องของผลผลิต คือ ผู้เรียน ว่ามีคุณภาพและมีคุณลักษณะตามที่ต้องการหรือไม่ หากจะนำเอาผลการสอบ O-NET มาเป็นตัวกำหนดก็เป็นที่ยอมรับกันว่า ในช่วง 2-3 ปี ที่ผ่านมา คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในภาพรวม โดยเฉพาะวิชาหลักมีคะแนนเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50 ส่งผลให้ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต้องหาทางแก้ไขด้วยรูปแบบต่าง ๆ

อย่างไรก็ตาม ภารกิจของโรงเรียนมีหลายด้าน ในขณะที่ปัจจัยในการจัดการศึกษาของแต่ละแห่ง มีความพร้อมไม่เท่ากัน ความต้องการในการช่วยเหลือจากหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกก็เป็นที่ไปตามปัญหาของแต่ละแห่ง แต่จากการนิเทศติดตามในช่วงต้นของการเปิดภาคเรียน พบว่า ความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 เรื่องใหญ่ ๆ คือ

1. การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา
3. การดำเนินงานตามจุดเน้นเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

เพื่อไม่ให้เกิดความสับสน จะเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาคุณภาพเป็นเรื่อง ๆ ไป

1. การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า ในการจัดการศึกษาต้องประกอบด้วยกระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศ ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็ต้องอาศัย 3 กระบวนการนี้เป็นหลักเช่นเดียวกัน ทุกกระบวนการมีความสำคัญ แต่สำหรับกระบวนการนิเทศ ผู้เขียนให้ความสำคัญและมีความเชื่อว่า การนิเทศภายใน สำคัญและมีประสิทธิภาพกว่าการนิเทศโดยตรงจากศึกษานิเทศก์ เนื่องจาก

1) ไม่มีใครในโรงเรียนรู้เรื่องของโรงเรียนได้ดีเท่าครูในโรงเรียนเอง โดยเฉพาะผู้บริหารที่รู้จักจุดเด่น จุดด้อย และสภาพปัญหา ความต้องการ ได้ดีที่สุด การนิเทศจึงเจาะลึกและเน้นได้ตรงประเด็น

2) ศึกษานิเทศก์ โดยตำแหน่งรับผิดชอบโรงเรียนหลายโรงเรียน ในบางครั้งหากรอศึกษานิเทศก์อาจเข้าตำรา “กว่าถั่วจะสุก งาก็ไหม้”

- 3) การนิเทศด้วยบุคคลภายในโรงเรียนเป็นการส่งเสริมการยอมรับซึ่งกันและกัน และ
อาจนำไปสู่วิธีการทำงานที่มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน
- 4) ผลสำเร็จของการจัดการศึกษาที่ทุกฝ่ายในโรงเรียนมีส่วนร่วม จะสร้าง
ความภาคภูมิใจในสถาบันได้อย่างเต็มภาคภูมิ
- 5) ผู้บริหารโรงเรียนมีอำนาจในการให้คุณให้โทษ ดังนั้น การนิเทศในบางครั้งถ้าต้องใช้
การบังคับบัญชา จะนำไปสู่เป้าหมายในการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกเหนือจากเหตุผลข้างต้นที่สนับสนุนให้เกิดการนิเทศภายในแล้ว ในปัจจุบันการเข้าถึง
แหล่งวิทยาการทำได้ง่าย รวดเร็ว และมีช่องทางในการเรียนรู้ทางวิชาการมากมาย จนมีผู้กล่าวกันว่า
“อยากรู้อะไรให้ไป google” แต่เพื่อให้การนิเทศเพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความ
ชัดเจนและมีแนวทางในการดำเนินงาน จึงขอเสนอวิธีการ ที่สามารถใช้ได้กับนักเรียนทุกระดับชั้น แต่
การนำเสนอตัวอย่างจะเป็นการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีวิธีการดังนี้

1.1 การกำหนดเป้าหมายหรือเกณฑ์ที่คาดหวัง

ในการกำหนดเป้าหมายเพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ โรงเรียนควรกำหนดจาก
สารสนเทศที่เป็นผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนย้อนหลัง โดยพิจารณาว่าจากปีที่ผ่านมา (อาจดูแนวโน้ม
1-3 ปีที่ผ่านมา) แต่ละรายวิชามีคะแนนอยู่ในระดับใด ตัวอย่างเช่น

รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET)

ช่วงชั้นที่ 2 (ประถมศึกษาปีที่ 6) ปีการศึกษา 2553

ฉบับที่ 2 - ค่าสถิติระดับโรงเรียนแยกตามมาตรฐานการเรียนรู้

รหัสโรงเรียน ชื่อโรงเรียน

สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัด นครปฐม

วิชา : ภาษาไทย (61)

	จำนวนผู้เข้าสอบ	คะแนนสูงสุด	คะแนนต่ำสุด	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	มัธยฐาน	ฐานนิยม
ระดับโรงเรียน	24	49.00	5.00	25.46	10.80	27.00	15.00 *
ระดับจังหวัด	11,391	87.00	0.00	34.33	13.96	33.00	31.00
ระดับสังกัด	572,005	95.00	0.00	30.61	13.33	30.00	20.00
ระดับประเทศ	805,099	95.00	0.00	31.22	13.55	30.00	20.00

* : มีค่าฐานนิยมมากกว่า 1 ค่า

มาตรฐานการเรียนรู้	คะแนนเต็ม	ค่าสถิติ							
		คะแนนเฉลี่ย				ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน			
		ระดับ โรงเรียน	ระดับ จังหวัด	ระดับ สังกัด	ระดับ ประเทศ	ระดับ โรงเรียน	ระดับ จังหวัด	ระดับ สังกัด	ระดับ ประเทศ
มาตรฐาน ท 1.1	100.00	29.69	35.22	31.86	32.47	26.53	25.40	25.27	25.31
มาตรฐาน ท 2.1	100.00	18.75	31.21	28.78	29.05	20.81	25.35	24.75	24.85
มาตรฐาน ท 3.1	100.00	29.69	33.85	31.75	32.59	31.32	27.65	26.64	26.90
มาตรฐาน ท 4.1	100.00	23.44	42.61	37.22	37.59	29.71	29.90	28.77	28.92
มาตรฐาน ท 4.2	100.00	26.16	32.97	28.29	29.62	20.82	25.14	24.37	24.77
มาตรฐาน ท 5.1	100.00	25.00	30.73	26.57	26.74	27.03	27.44	25.44	25.66

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า สถาบันทดสอบฯ ได้นำเสนอใบรายงานผลการสอบ O-NET นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยนำเสนอค่าสถิติระดับโรงเรียนแยกตามมาตรฐานการเรียนรู้ ในกรณีของครูผู้สอนภาษาไทยควรพิจารณาคะแนนในแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้ (มาตรฐาน ท 1.1 – 5.1) โดยเปรียบเทียบระดับจังหวัด ระดับสังกัด และระดับประเทศ วิเคราะห์ว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เราสอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับใด และมาตรฐานการเรียนรู้ใดที่ต้องปรับปรุง เช่น คะแนนของโรงเรียนตัวอย่างมีปัญหา คือ ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยทุกระดับ เมื่อพิจารณาในรายมาตรฐาน ก็พบปัญหาเช่นเดียวกัน คือ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าทุกมาตรฐาน

เพื่อให้การแก้ปัญหาและกำหนดเป้าหมายในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความเป็นไปได้ ครูผู้สอนหรืออาจรวมถึงบุคลากรภายใน โรงเรียนร่วมกันวิเคราะห์ว่าอะไรคือ สาเหตุ จะแก้ปัญหาอย่างไร จะตั้งเป้าหมายในปีการศึกษา 2554 เท่าใด จึงจะมีความเป็นไปได้ โรงเรียนของเรามีปัญหาเรื่องเหล่านี้หรือไม่

- 1) ความรู้พื้นฐานของนักเรียน
- 2) ความแม่นยำในเนื้อหาสาระของครูผู้สอน
- 3) รูปแบบการประเมินความรู้ความสามารถของนักเรียน
- 4) การใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลนักเรียน
- 5) การนำผลการประเมินในชั้นเรียนมาใช้ในการพัฒนานักเรียน
- 6) การสอนซ่อมเสริม

ฯลฯ

จะเห็นได้ว่า ก่อนที่จะกำหนดเป้าหมาย หากเราจุดที่ต้องแก้ไขและไม่ปล่อยปละละเลย เช่น เมื่อรู้ว่าครูไม่แม่นยำในเรื่องหลักการใช้ภาษาไทย ผู้บริหารจำเป็นต้องส่งเสริมด้านความรู้ของครู หรือพบว่าการที่คะแนนลดลง เกิดจากนักเรียนไม่คุ้นชินกับรูปแบบของข้อสอบ ที่ต้องหาความสัมพันธ์ จำเป็นต้องบูรณาการไปกับการประเมินในหน่วยการเรียนรู้หรือกำหนดให้มีรูปแบบของข้อสอบดังกล่าวในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในการวัดและประเมินผลในระดับชั้นเรียน

เมื่อรู้จุดที่ต้องแก้ไข รวมถึงการพิจารณาระดับคะแนนของโรงเรียนเปรียบเทียบกับโรงเรียนในกลุ่ม (เขตพื้นที่เปรียบเทียบให้แล้ว) ระดับจังหวัด สังกัด และประเทศ แล้วปักธงว่าจะให้สูงขึ้นอีกสักเท่าใดจึงจะมีความเป็นไปได้ (โดยหลักสถิติแล้ว ค่าของคะแนนบวก ลบ ไม่น่าเกินร้อยละ

1.2 การปรับเปลี่ยนท่าทีของครูในการจัดการเรียนรู้

ในหลายโรงเรียนเราเคยได้ยินครูบอกว่า “เด็กปีนี้ แย่กว่าปีที่แล้ว” ซึ่งอาจจะมีความจริงอยู่บ้าง ดังที่ได้กล่าวไปข้างต้นแล้วว่า ปัญหาหนึ่งในเรื่องผลสัมฤทธิ์ คือ พื้นฐานของนักเรียนไม่ดี เรื่อง ความรู้ความสามารถพื้นฐานของนักเรียนเป็นเรื่องใหญ่ที่ต้องแก้ทั้งระบบ เพราะในช่วงเวลาที่จะใช้การประเมินระดับชาติ (ป.6 ม.3 และ ม.6) คงจะสายเกินไป หากจะแก้เรื่องความรู้พื้นฐาน

การปรับเปลี่ยนท่าทีในการจัดการเรียนรู้ของครูมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกับการจัดการเรียนรู้ที่เป็นหลักสูตร “อิงมาตรฐาน” เพราะหากครูยังคงชินกับการจัดการเรียนรู้ในลักษณะของการ “อิงเนื้อหา” นักเรียนก็จะไม่บรรลุมาตรฐานและส่งผลกระทบต่อคะแนนการสอบ O-NET อย่างแน่นอน ยิ่งถ้าครูพบว่า ปัญหาคือนักเรียนมีความสามารถแตกต่างกัน ครูก็จำเป็นต้องเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพราะวิธีสอนที่เคยใช้ได้กับนักเรียนปีที่แล้ว อาจจะใช้ไม่ได้กับนักเรียนในปี นี้ ครูจึงควรปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยมีผู้บริหารใช้กระบวนการนิเทศภายในกับครูให้เกิดในเรื่อง

- 1) การจัดการเรียนรู้ที่สู่มาตรฐาน
- 2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการ
- 3) การจัดการเรียนรู้ตามจุดเน้นเพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ฯลฯ

ในบทบาทของครูผู้สอน หากจะพิจารณารูปแบบการจัดการเรียนการสอนของตน ในปีที่ผ่านมา มีการเตรียมการสอบอย่างไร ทั้งเรื่องของการเตรียมเนื้อหา การออกแบบการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อ และที่สำคัญมีการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยวิธีใด ประสพผลสำเร็จหรือไม่ ผลการสอบเป็นอย่างไร

หากมีการพิจารณาทบทวนเรื่องดังกล่าวแล้ว จะทำให้ครูหาวิธีการในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด

1.3 การจัดกลุ่มนักเรียน

เป็นธรรมชาติที่นักเรียนในแต่ละชั้น แม้จะมีอายุในกลุ่มเดียวกัน แต่มีความสามารถในการเรียนรู้และมีผลสัมฤทธิ์แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะความสามารถทางสติปัญญา ความรู้พื้นฐาน รูปแบบการเรียนรู้ ตลอดจนความขยันหมั่นเพียรในการเรียน ดังนั้น การที่จะให้ผลสัมฤทธิ์ในภาพรวมสูงขึ้นจึงมีความจำเป็นต้องจัดกลุ่มนักเรียน อย่างน้อย คือ จำแนกได้เป็นกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน ถ้าดีที่สุด คือ ศึกษา วิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และจะเป็นการดียิ่งถ้าการจำแนกนักเรียนนั้น

สามารถวินิจฉัยได้ว่าแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มมีปัญหาเรื่องใด เช่น สามารถจัดกลุ่มนักเรียนที่มีปัญหาการอ่านจับใจความ ปัญหาในเรื่องสมการ เป็นต้น

เมื่อครูจัดกลุ่มนักเรียนได้แล้ว ก็กำหนดรูปแบบการพัฒนาได้ตามข้อ 1.1 คือ กำหนดเป้าหมายหรือเกณฑ์ที่คาดหวังในแต่ละกลุ่ม อาจกำหนดขึ้นในการพัฒนาควบคู่ไปกับปฏิทินการทำงาน ทั้งนี้เพื่อให้ นักเรียนแต่ละกลุ่มมีกำลังใจ และมีความสามารถที่จะพัฒนาตนเอง ไม่รู้สึกว่าเป็นเป้าหมายไกลเกินไป เช่น **คะแนนเฉลี่ยปีการศึกษา 2553 วิชาภาษาไทย ทำได้ ร้อยละ 40.15**

กลุ่มเก่ง พัฒนาขึ้นครั้งละ 5% เป็น 45.15

กลุ่มปานกลาง พัฒนาขึ้นครั้งละ 3% เป็น 43.15

กลุ่มอ่อน พัฒนาขึ้นครั้งละ 2% เป็น 42.15

การพัฒนาผู้เรียนควรดำเนินการควบคู่ไปกับการส่งเสริมขวัญและกำลังใจ ใช้คำพูดที่สนับสนุนให้การพัฒนาดีขึ้น และที่สำคัญสามารถบอกจุดที่นักเรียนควรปรับปรุงแก้ไขได้อย่างถูกต้อง

อย่างไรก็ดี การดำเนินการดังกล่าวควรเป็นการดำเนินการในการสอนปกติเพื่อให้ครูไม่เกิดความรู้สึกว่าเป็นภาระงานที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ที่ดี จึงควรเป็นดังนี้

1) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ คือ ยึดหลักว่า นักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยการจัดวิธีการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนให้สามารถพัฒนาตนเองได้ ได้ลงมือศึกษาค้นคว้า คิดแก้ปัญหาและปฏิบัติงานเพื่อสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุน จัดสถานการณ์ให้เอื้อต่อการเรียนรู้

2) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล คือ การให้ความสำคัญกับความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกตามความสามารถและค้นพบรูปแบบการเรียนรู้ของตนเอง

3) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง คือ การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้รับการพัฒนาได้อย่างเหมาะสมกับการทำงานของสมอง การเชื่อมโยงวงจรสมอง ตลอดจนการส่งเสริมการใช้สื่อการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้อยากที่จะเรียนรู้และส่งเสริมการทำงานของสมอง

4) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิด คือ การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการทำงานของสมองให้จัดกระทำข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่รับเข้ามา เป็นกระบวนการทางสติปัญญา ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ครูต้องคำนึงถึงเนื้อหาหรือข้อมูลที่ใช้ในการคิด คุณสมบัติที่เอื้ออำนวยต่อการคิด กระบวนการที่ใช้ในการคิด วิธีการพัฒนาการคิด และการวัดความสามารถในการคิด

1.4 ตรวจสอบความรู้ของนักเรียน

รูปแบบหนึ่งที่ครูนิยมนำมาใช้เพื่อการเตรียมการสอบ O-NET ในแต่ละปี คือ การ “ติว” ข้อสอบ ซึ่งเป็นวิธีการที่นักวิชาการไม่สนับสนุน แต่ถ้าจะมองในเชิงบวก ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สามารถทำให้นักเรียนทำข้อสอบได้ดีขึ้น ถ้าการ “ติว” นั้น เป็นการติวและเสนอแนะอย่างมีหลักการ ก็อาจจะช่วยได้บ้าง

บทความเป็นจริงที่ไม่เป็นหลักการมากนัก เราพบว่า การที่คะแนนของนักเรียนจะดีหรือไม่ มีประเด็นสำคัญ 3 เรื่อง คือ

- 1) ความรู้พื้นฐานของนักเรียนดีหรือไม่
- 2) รูปแบบของข้อสอบ นักเรียนคุ้นเคยหรือไม่
- 3) การทบทวนความรู้ (ติว) ได้ถูกต้องและทันหรือไม่

ในเรื่องความรู้พื้นฐานได้นำเสนอแล้วว่ามีสาเหตุใดบ้าง ส่วนเรื่องของข้อสอบและการทบทวนความรู้ โรงเรียนอาจใช้วิธีบูรณาการในการจัดการเรียนรู้โดยการนำข้อสอบมาวิเคราะห์ว่า ข้อสอบในแต่ละวิชา ข้อใดตรงกับมาตรฐานการเรียนรู้ใด แล้วนำข้อสอบเดิมมาเป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้ที่ต้องครอบคลุมทั้งเนื้อหา ตัวชี้วัด หรือ นำมาใช้เป็นการสอบหลังเรียน ตรวจสอบกระบวนการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนว่ามีหลักการ มีเทคนิค หรือมีความถูกต้องเพียงใด

การนำข้อสอบมาติวแก่นักเรียน จะไม่เกิดประโยชน์ใดเลยถ้าเพียงแต่นำมาให้ นักเรียนสอบ หรือเฉลยคำตอบ ในขณะที่เดียวกันข้อสอบที่ผ่านการสร้างอย่างมาตรฐาน จะเป็นการตรวจสอบการจัดการเรียนรู้ของครูด้วยว่า ครูจัดการเรียนรู้ได้มาตรฐานหรือไม่ เพราะการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ คือ การสอนที่พบว่าหลังจากนักเรียนได้รับความรู้แล้วนักเรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้นตามวัตถุประสงค์

เรื่องของข้อสอบก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องใช้ข้อสอบที่หลากหลายรูปแบบเพื่อตรวจสอบความรู้ที่แท้จริงของนักเรียน จริงอยู่ว่าการวัดและประเมินผลผู้เรียนมุ่งเน้นในเรื่องของการพัฒนามากกว่าการตัดสินผล และให้ใช้วิธีการที่หลากหลาย แต่การประเมินผลในภาพรวมระดับประเทศมีความจำเป็นต้องใช้การทดสอบเป็นหลัก ดังนั้น ครูจึงควรสร้างเครื่องมือที่มีความหลากหลาย เช่น

- ปรนัยแบบเลือกคำตอบที่ถูกที่สุด
- ปรนัยแบบเลือกคำตอบที่ถูกต้อง 2 คำตอบ
- เลือกคำตอบจากแต่ละกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กัน
- ระบายคำตอบที่เป็นค่าหรือตัวเลข

ตัวอย่างข้อสอบ

1. ปรนัยแบบเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

สำนวนข้อใดเติมลงในช่องว่างได้เหมาะสม

“ตุ๊กกี้ ไหนเธอว่าเธอทำผิดไทยเป็นไงล่ะ ถ้าเธอทำเป็นจริง ๆ
ฉันคงไม่ต้องบอกวิธีทำเลอะเอียดขนาดนี้หรอกนะ”

๑. แจงสี่เปี้ย
๒. ซักแม่น้ำทั้งห้า
๓. สอนจะเข้าให้ว่ายน้ำ
๔. ซี่โพรงให้กระรอก

จากข้อสอบดังกล่าว ครูควรนำมาใช้ในการสอนเรื่อง สำนวนไทย โดยให้นักเรียนเข้าใจเรื่องของความหมาย การเปรียบเทียบ และไม่เพียงแต่เฉลยคำตอบที่ถูกต้องเท่านั้น ครูอาจจะให้นักเรียนช่วยกันหาความหมายของแต่ละสำนวน พร้อมสร้างข้อความที่เกี่ยวข้องกับแต่ละสำนวนให้ถูกต้อง เช่น

๑) ซักแม่น้ำทั้งห้า หมายถึง

.....

ตัวอย่างการใช้สำนวน คือ

๒) ซี่โพรงให้กระรอก หมายถึง

.....

ตัวอย่างการใช้สำนวน คือ

2. เลือกคำตอบจากแต่ละกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กัน

แล้วสอนว่าอย่าไว้ใจมนุษย์	มันแสนสุดลึกล้ำเหลือกำหนด
ถึงเถาวัลย์พันเกี่ยวที่เลี้ยวลด	ก็ไม่คดเหมือนหนึ่งในน้ำใจคน
มนุษย์นี้ที่รักอยู่สองสถาน	บิดามารดาก็มักเป็นผล
ที่พึ่งหนึ่งพึ่งได้แต่กายตน	เกิดเป็นคนคิดเห็นจึงเจรจา
	จาก เรื่อง พระอภัยมณี ของ สุนทรภู่

ก.	ข.	ค.
๑. กลอนสัทวา	๑. คำสั่งสอน	๑. ปากว่าตาขยิบ
๒. กลอนเสภา	๒. คำชี้แจง	๒. ปากหวานก้นเปรี้ยว
๓. กลอนสุภาพ	๓. คำแนะนำ	๓. ปากไม่สิ้นกลืนน้ำนม
๔. กลอนบทละคร	๔. คำอธิบาย	๔. ปากปราศรัยใจเชือดคอ

ข้อสอบที่ยกตัวอย่าง เป็นการวัดความรู้ของนักเรียนอย่างแท้จริง เพราะต้องอาศัยพื้นฐานความรู้หลายเรื่อง เช่น

- การถอดคำประพันธ์
- การสรุปความ
- การตีความ
- จินตทัศน์
- สำนวน สุภาษิต

ฯลฯ

ที่ผ่านมารู้อาจจะสอนทุกเรื่องแต่เป็นการแยกสอนเป็นเรื่อง ๆ บนความเป็นจริงแล้ว เนื้อหาต้องมีความสัมพันธ์และร้อยรัดกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร 2551 จึงให้ความสำคัญกับ หน่วยการเรียนรู้ เป็นอย่างมาก และเมื่อถึงขั้นการจัดการเรียนการสอน กิจกรรม การอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน จึงควรเกิดขึ้นมาก ๆ เป้าหมาย คือ ให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ให้ได้

การนำข้อสอบมาใช้ในการทบทวนความรู้หรือการติวจะไม่เกิดประโยชน์เลย หากเพียงแต่ต้องการจะรู้ว่านักเรียนทำถูกก็ข้อ ผิดก็ข้อ โดยไม่สามารถสร้างองค์ความรู้ได้

นิเทศภายใน ... หัวใจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ในตอนต้นได้ให้เหตุผลของการนิเทศภายในไว้แล้ว ก็ยังมีความคิดและให้ความสำคัญต่อการนิเทศภายในมากที่สุด หลักการนิเทศภายในคงไม่น่ากล่าว เพราะจะเป็นการ “สอนสั่งพระราช” แต่อยากจะทำเตือนว่า งานวิชาการ คือ หัวใจของโรงเรียน หากครูมีที่พึ่งทางวิชาการที่รวดเร็ว และได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจัง การยกระดับผลสัมฤทธิ์คงไม่ใช่เรื่องยาก

คุณภาพของนักเรียนที่จบจากโรงเรียน คือ ผลผลิตที่เป็นตัวบอกระดับมาตรฐานของโรงเรียน ภารกิจหลักของครูผู้สอน คือ การจัดการเรียนรู้ โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนภารกิจที่จะส่งต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนอกเหนือจากที่นำเสนอแล้ว ภารกิจที่หลีกเลี่ยงไม่ได้เลยในการนิเทศภายใน คือ

1. การทำความเข้าใจกับครู เรื่อง การนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่
 - การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 - การปรับปรุงเทคนิค วิธีสอนของครู
 - การจัดครูเข้าสอน การจัดนักเรียนเข้าเรียน
 - การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
 - การจัดหาสื่อการเรียนรู้
 - การวัดและประเมินผล
 - การวิจัยในชั้นเรียน
2. การพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน
 - การปฐมนิเทศครูใหม่
 - การให้ความรู้ทางด้านวิชาการ
 - การพัฒนาความรู้ความสามารถของครู ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานระบบกลุ่ม
3. การสนับสนุนงานวิชาการและบริการอื่น ๆ

การส่งเสริมให้มีการนิเทศภายใน มิใช่การผลัดภาระการนิเทศจากภายนอกโดยศึกษานิเทศก์ หรือผู้เกี่ยวข้องก็ยังคงมีความจำเป็น เพียงแต่บางครั้งโรงเรียนอาจรอไม่ได้ เพราะการจัดการเรียนรู้เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา อย่างไรเสียก็ขอให้เกิดความรู้สึกที่เป็น...กัลยาณมิตรต่อกันน่าจะดีที่สุด

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าเสนอเป็นเพียงข้อเสนอแนะ เป็นทางเลือกหนึ่งที่สามารถใช้ได้หรือใช้ไม่ได้ก็ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละโรงเรียน เรื่องใดขั้นตอนใดที่เป็นหลักการมากเกินไปก็ปรับ เรื่องใดไม่สามารถทำได้ก็ใช้วิธีการหรือนวัตกรรมที่ครุคิดขึ้น เพราะในการเรียนการสอนและการวัดผลไม่มีวิธีใดที่ดีที่สุด ผู้บริหารและครูผู้สอนคือผู้ที่รู้ดีที่สุดว่าจะพัฒนาอย่างไร สำหรับนักวิชาการก็ควรนำเสนอทางเลือกให้เบื้องต้นนะครับ

อ้างอิง

จันทนา นนทิกกร. โครงการพัฒนาโรงเรียนเข้มแข็งด้วยการจัดการความรู้. สำนักงานกองทุน

สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร 2551 กระทรวงศึกษาธิการ.

www.sobkroo.com